

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

Aasiaat 30.december 2018

UPA2019/47

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

2020-mut aningaasanut inatsimmi ukiuni sisamani ukiumut 6 mio. kr-inik immikkut misileraalluni aningaasaliissuteqarnissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaanut Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Suliniummut aningaasaliissutit 2020-mit meeqqanut inuusuttunullu sumiginnakkanut qimarnuinnik (isumassuivini) pilersitsinermik misiligutit suliniutinut sukumiisunut qinnuteqarnikkut kommunitut atugassanngortinneqassapput.

(Inatsisartuni ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunnngavilersuut:

Naluneqanngitsutut ukiuni kingullerni angerlarsimaffipparujussuarni sumi tamaani meeqqanik eqqissiviillioortitsinerit sumiginnaanerillu ajoraluartumik tusarsaagaluttuinnarput. Tamanna ajorluinnarpoq akuersarneqarsinnaanngilarlu. Meerartavut taama atugaqartikkusunnangeqaat, naalakkersuinikkullu suliaqartuusugut, meerartatsinnik sumiginnaaneq angerlarsimaffinnilu eqqissiviillioortitsisarnerit sukkut tamatigut pinaveersaartittuartariaqarpavut. Meerartatsinnik illersuinerput sukkut tamatigut annertusartusarlugulu pitsanngorsartuariariaqarpavut.

Meeqqat sumiginnakkat pillugit periusissioortoqarnissaa ajunngilluinnarpoq, imigassamillu pisisinnaanerup aammalu piseqqusaarutinik killilersuiniarnerit aqqutigalugit meeqqanik illersuiniarneq ajunngikkaluarpoq, kisianni taakku kisiisa aqqutigalugit pitsaaliuiniarneq isumaqarpunga aqqutissaanngitsoq naammannngilluinnartorlu.

Meeqqat navialisinneqarsinnaanissamut inissisimasut ulluunerani pisortat ingerlatsiviini isumagineqartarput atuarfinniuppat, meeqqerivinni sunngiffimmilu ornittakkani. Meeqqalliuku angajoqqaamik imernerisigut allatigulluunniit sumiginnarneqarnermikkut kaatsinneqarnermikkut allatigulluunniit navialisinneqarsinnaanerusartut pisortat ingerlatsiviisa matoqqanerisa nalaanni, matoqqanerisalu nalaanni nalaataqartoqarsimatillugu pisortanit isumaginnittusaaq ataasinnaasarpog oqarasuaatikkut attavigineqariaannaq, allatut oqaatigalugu sumiginnaaneq annerpaaq pisarpoq inooqatigiinni ajutuunnermi ikiuutaasinnaasut matoqqanerisa nalaanni.

Meeqqat illersorneqarnissaanut tamakkiisumik inerititsisinnaanngilagut unnukkut meeqqat illersortissaalatsinerpaaffianni imminnut isumagisassanngorfianni aqqissuussaasumik qimarnguivigisinnaasaannik pilersitsisoqanngippat.

2014 nalunaarusiami “Meeqqanut inuusuttunullu inissinneqarsimasunut iliuusissatut

pilersaarutit qulaajaaffigineqarnerat”¹ pinasuartumik inissiinerit 2014-ip qaammaatani pingasuni siullerni 160-inik amerlassuseqarsimapput. Taamatullu aamma §37 aqputigalugit apequtigisimasanni nr. 2018-010² akissutigineqartuni takuneqarsinnaavoq angerlarsimaffinni meerartaqarfiusuni eqqissiviilliorfiunerpaasimasut Nuuk, Tasiilaq, Sisimiut, Aasiaat, Ilulissat aamma Qaqortoq. Illoqarfiit pineqartut meeqqanut qimarnguiusinnaasunik (isumassuiviit) pilersitsiortorfiginerisigut iluaqutissaqarfiulluarsinnaanissaat takorloorneqarsinnaavoq.

Isumaginnittoqarfinni suliassaqarfioreeqisuni sulisut ataasiakkaat unnukkut soialvagt-ini taasakkaani ullaamiit sulereernerup kingorna sulisussiannngortitat atornagit ajortoqartillugu immikkut suleqatigiit amerlasuut unnukkuinnaq sulisussanik pilersitsinikkut immikkut ajortoqarfiani qimarnguvigineqarsinnaasuni politiinut ilaqutaasunullu attaviginnittartussat suliqartussat ilaatigut meeqqanik angajoqqaarsiaagallartussanik unnuiffissarsiusinani unnuiffiusinnaasussaani pilersitsinissaq uani anguniagaavoq. Minnerunngitsumillu pisortat inatsisitigut pisussaaffeqartut akornini attaveqatigiinnerlunnerit meeqqamut kingunerlutitsiviusunik annikillisaqaataasussat.

Suliassanut ilaasinnaavoq uummaarissumik ersarissumillu suleriuseqarnissaq qimarnguiit (isumassuiviit) isumannaassallugu, tamannalu aamma politiinut attaveqarluarnissamut iluaqutaalluarsinnaavoq.

Oqaloqatigiinneq isumassuineq, siunnersuinerlu pitsaaliuinissamut aamma aqputissat pingaarnerit pitsaanerillu aamma ilagilluinnarmassuk.

Anigaasat killeqarput kommunillu pisariaqartitsisinnaasut misiliutitullu pilersitserusussinnaasut amerlariaannaapput. Taamaammat immikkut misiliutit pilersitsinissamut qinnuteqaasiortoqartassaaq taavalu qinnuteqartut immikkut aningaasaleeqaataasarnissaannik piumasaaqateqartariaqassalluni. Takorloorneqarsinnaavoq anuingaasartuutissanut agguaaqatigiinnissaq 60/40 atorneqarsinnaassasoq, Namminersorlutik Oqartussat/Kommuni, agguaaqatigiisinnerisalu naleqqunnerusinnaasumik inissiisoqarsinnaanissaanik naliliisoqassappat ammaffigisinnaavara.

Taamatut suliniutini annermik meeqqat pineqartillugit pingaaruteqarluinnarpoq orniguffiusinnaasussani ataqatigiissaalluareersimanissamik aaqqissussaassoqareersimanissaa, inssisimaffissaat piinnarnagit kisianni aamma suliani ersissunik maleruagaqarnissaq sulisussanik pikkorissarluakkanilli aamma peqarnissaq. Taamaammat kommunit misileraanermi pilersarusiamik nassuiaateqarlutik qinnuteqaateqaqqaarlutik aaqqiissuusereersimanissamik isumannaariniarnissaq anguniarlugu.

Eqqarsaataavoq una immikkut ittumik iliuseqarnek, misileraanerup qaangiutilernerani nalilersuiffigineqarumaarnissaa.

Uuma siunnersuutaasup akuersissutigineqarneratigut, Kommunit meeqqanik tapersersuinissaq pillugu inatsisartut inatsisissaannik nr. 20, 26. juni 2017-meersumik malitsitsisussaataitanerannik akisussaasuunerannillu arsaassanngilaat.

¹ <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/GL/Meeqqanut%20inuusuttunullu%20inissineqarsimasunut%20iliuusissatut%20pilersaarutit%20qulaajaaffigineqarnerat.pdf>

² https://ina.gl/documents/para3637/2018/svar/010_2018_Unnuarissat_peol_akissut.pdf

Meerartatsinnik isumassueriaaserput illersueriaaserpullu eqqarsaatigalugu, eqqarsaatigisariaqarparput qanoq pitsaanerulerlutalu pikkorinnerulissanerluta.

Meerartavut neriuinnermik, asanninnermik assanillu kialaartunik tunineqarnissaannik kissaap-pakka.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

2020-mut Aningaasanut Inatsisissami aningaasat akuersissutaasussat 6.mio.kr-niupput, ukiuni sisamani atuuttussiaassallutik. Atuutinneqarnerani immikkut suliniuteqarnermi aningaasartuutissanut avitseqatigiinneq 60/40 (Namm.Oqartussat/Kommuni) atuutsinneqassaaq. Immikkut suliniutaasussamut aningaasat tamakkiissumik atorneqarnerisigut kommuninut tamanut tamakkiissumik 2.4 mio.kr. aningaasartuuteqarnerulersitsisussaavoq.

Kommuninulli aningaasartuutissat kommuninut naligiimmik agguaraanni immikkut suliniutaasup ilaaffiginerani kommuni ataaseq 480.000kr. ukiumut aningaasartuuteqarsinnassaaq.

Immikkut suliniummut toqqaannangitsumik pitsannorsaataasinnaasullu ilanngunneqanngillat.

Kisiannili immikkut suliniummut kommunit ilaasussat isumaginnittoqarfinni sulisuisa akisussaaffigisaannut annikillisaaqataasumik socialvagt- oqarasuaataanik unnukkullu unnuarsiornernut atugassaraluit immikkut suliniummi ilaanikkut annikillisaaqataaffigineqassapput. Immikkullu suliniuteqarnikkut meeqqat inuusuttullu sumiginnakkat piffinniittut annertusisamik isumaginninnikkut allaffissornikkullu ukkatarineqalersinnaaneri naatsorsuutigineqarsinnaavoq..

Allaffissornikku sunniutissaannut qanoq annertutigisinnaanissaanut isumaginnittoqarfinnut, atuarfinnut politiinullu sunniutissaat nalileruminaappoq.

§37 nr.2018-010³-mi akissutaasoq naapertorlugu immikkut suliniuteqarfiusuni aningaasartuutaasinnaasuni periarfissat siunnersuusiarineqarsimapput ammaffigineqartussat siunnersuutaasut aallaavigalugit (uani immikkut aningaasartuutissanik agguaaqatigiinnissaq ilanngunnagu) imatut isikkoqarput:

Periarfissaq 1: Ilinniagaqanngitsut marluk SIK malillugu akissarsiaqartitat 1,5 mio. kr.-nit missaannik akeqassapput.

Periarfissaq 2: Ilinniagaqanngitsut pingasut SIK malillugu akissarsiaqartitat 2,25 mio. kr.-nit missaannik akeqassapput.

Periarfissaq 3: Perorsaasut ilinniarsimasut marluk 2,33 mio. kr.-nit missaannik akeqassapput.

Periarfissaq 4: Perorsaasut ilinniarsimasut pingasut 3,49 mio. kr.-nit missaannik akeqassapput.

Taamaammat immikkut suliniuteqarniarlutik kommunit qinnuteqaataat aallavigilluinnarlugit tulluussaasinaassuseqarnerlu aallaavigalugu immikkut suliniutaasussaat aningaasartuutaasussallu aaqqissuunneqarsinnaapput.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.

³ https://ina.gl/documents/para3637/2018/svar/010_2018_Unnuarissat_peol_akissut.pdf

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:
Soqanngilaq.